

Univerzita Karlova v Praze

Filozofická fakulta

Ústav informačních studií a knihovnictví

Studijní program: Informační studia a knihovnictví

Studijní obor: Informační věda

Autoreferát (teze) disertační práce

RNDr. Tomáš Řehák

(kombinované studium, zahájení studia v r. 2014)

Neocenitelné služby knihoven

Příspěvek k metodologii

měření hodnoty a efektivity služeb českých veřejných knihoven

Invaluable Library Services

Contribution to Methodology of

Measuring the Value and Efficiency of Czech Public Library Services

Školitel: Ing. Martin Souček, Ph.D.

2022

Cíl a zaměření práce

Hlavním cílem disertační práce *Neocenitelné služby knihoven: Příspěvek k metodologii měření hodnoty a efektivnosti služeb českých veřejných knihoven* výzkumné práce bylo shrnout, interpretovat a zpřístupnit výsledky desetiletého výzkumu s ambicí vytvořit postupy, které by umožnily v českém prostředí vyhodnocovat efektivnost činnosti veřejných knihoven, tedy knihovnu zřízenou podle Knihovního zákona¹ poskytující knihovnické služby široké veřejnosti². Disertační práce tak hledá odpovědi na následující výzkumné otázky:

- **RQ1: Jak je možné v podmínkách českých veřejných knihoven zhodnotit efektivnost knihovny jakožto veřejné služby (ROI 1.0)?**
- **RQ2: Je efektivnost knihoven konstantní, nebo podléhá systematickému trendu?**
- **RQ3: Jaké jsou nejdůležitější vstupní parametry pro výpočet efektivnosti konkrétní služby a jakým způsobem je zjistit?**
- **RQ4: Jak vychází porovnání efektivnosti absenční výpůjčky jako typického představitele tradičních služeb knihovny s možnou substitucí ve formě poskytování e-knih (ROI 2.0)**

¹ Zákon č. 257/2001 Sb., o knihovnách a podmínkách provozování veřejných knihovnických a informačních služeb (knihovní zákon); viz seznam literatury

² Především tedy základní knihovny zřízené obcí (§ 3, odst. 1., pís. c Knihovního zákona) či krajské knihovny s městskou funkcí (§ 11, odst. 4. Knihovního zákona)

Teoretická část práce

Ve své teoretické části zasazuje práce celou problematiku do obecného ekonomického a legislativního rámce, především vztahuje knihovny k pojmu veřejného statku a popisuje různé přístupy k určování jeho hodnoty. Vysvětluje pojmy efektivity a návratnosti investice (ROI). Popisuje specifické přístupy k měření efektivity knihoven jako celku, zvláštní pozornost pak věnuje metodě kontingentního oceňování a jejímu vývoji. Zevrubně popisuje několik studií, které autor práce považuje za metodicky obzvláště přínosné³. Závěr teoretické části pak přináší informaci a popis dvou ISO norem, které s problematikou bezprostředně souvisejí⁴.

Teoretická část dokládá, že z ekonomického pohledu představují služby českých veřejných knihoven veřejný statek, případně statek smíšený, neboť jejich služby jsou nevylučitelné (knihovny musejí poskytovat své služby všem bez rozdílu) a buď zcela, nebo částečně nerivalitní (spotřeba jednoho uživatele neomezuje, nebo jen okrajově omezuje, uživatele ostatní).

Z pohledu paretovské maximalizace veřejného blaha je produkce tohoto statku opodstatněná pouze tehdy, jestliže hodnota benefitů, kterou knihovny přinášejí, je větší, než hodnota nákladů, které spotřebovávají. Z pohledu správy věcí veřejných je tedy třeba poměr benefitů a nákladů pravidelně zkoumat a vyhodnocovat. Základním ukazatelem je míra návratnosti investice (ROI) počítaná jako:

$$ROI = B / C$$

kde B představuje hodnotu přínosu (benefitu), který knihovna produkuje, a C hodnotu nákladů, které knihovna spotřebovává – obojí zpravidla vyjádřeno v penězích za stejné časové období.

³ Především se jedná o práci Svanhild Aabø „*The value of public libraries: A methodological discussion and empirical study applying the contingent valuation method*“ (Aabø, 2004), floridskou studii „*Taxpayer Return on Investment in Florida Public Libraries*“ týmu pod vedením José-Marie Griffiths (Griffiths, et al., 2004a, 2004b) a studii *Value For Money: Southwestern Ohio's Return from Investment in Public Libraries* (Levin, Driscoll & Fleeter, 2006)

⁴ *ISO 11620 Information and documentation – Library performance indicators* (viz ISO 11620:2014(E), 2014 v seznamu literatury a viz též ČSN ISO 11620 (01 0143), 1999) a *ISO 16439 Information and documentation – Methods and procedures for assessing the impact of libraries* (viz ISO 16439:2014(E), (2014) v seznamu literatury)

Otázka nákladů knihovny jakožto celku je relativně jednoduchá – obraz o nákladech knihovny poskytne účetnictví knihovny jako takové, případně organizace, jíž je knihovna součástí, byť se jedná pouze o hrubý obraz, který nebere v potaz případné negativní společenské externality jako je snížení příjmů nakladatelů a dalších podnikajících subjektů v knižním průmyslu.

Otázku benefitů, tedy vlastní hodnoty služeb knihovny⁵, je třeba hodnotit v několika různých rovinách. Tou nejnižší jsou výstupy, tedy bezprostřední výsledky činností, které knihovna vykonává. Příkladem výstupu je výpůjčka knihovní jednotky, poskytnutí přístupu na internet, podaná informace apod. Na nejvyšší a tím mnohem komplexnější úrovni hovoříme o dopadech činnosti knihovny. Dopadem služeb knihovny může být dlouhodobé zlepšení kvality trávení volného času, získání lepší práce díky osvojení nových kompetencí či větší soudržnost místní komunity. Zatímco český knihovní zákon⁶ popisuje činnost knihoven na úrovni výstupů, řada koncepčních a normativních dokumentů na české i mezinárodní úrovni popisuje právě očekávané dopady této činnosti. Jakkoliv není stanovení hodnoty výstupů knihovny snadné, je zjevné, že hodnocení dopadů je ještě řádově obtížnější. Velmi často se jedná o dopady komplexní, kdy celkový efekt nelze dobře vyčíslit žádnou dostupnou metodikou, ale zpravidla jsou tyto dopady výsledkem synergického působení řady jevů, jichž je činnost knihovny pouze součástí.

Jako jediný zatím úspěšný přístup ke komplexnímu hodnocení dopadů činnosti knihoven se jeví přímé metody oceňování, při kterých jsou lidé v obsluhované populaci (tedy nikoliv pouze uživatelé knihoven) dotazováni, jakou hodnotu subjektivně činnosti knihovny přikládají. Podrobně popsáním příkladem je norská studie (Aabø, 2004) založená na metodě kontingentního oceňování (CVM). Rovněž v práci podrobně diskutovaná floridská studie⁷ používá podobnou metodu.

⁵ Viz Saracevic a Kantor (1997), Mason (2002) a další

⁶ Zákon č. 257/2001 Sb., o knihovnách a podmínkách provozování veřejných knihovnických a informačních služeb (knihovní zákon)

⁷ Griffiths, et al., (2004a, 2004b)

Výpočet efektivnosti knihovny jako celku

Další část práce se věnuje vyhodnocení a interpretaci výzkumu započatého v roce 2011 pod společným vedením Tomáš Řeháka, ředitele Městské knihovny v Praze (MKP), tedy autora předkládané disertační práce a prof. Jana Stejskala, současného děkana Fakulty ekonomicko-správní Univerzity Pardubice (FES UP). Pod jejich vedením vznikl multidisciplinární tým, který vyvíjel metodiku stanovení hodnoty a efektivnosti služeb veřejné knihovny. Výsledky první fáze výzkumu byly publikovány ve dvou komplementárních knihách: ekonomické monografii⁸ a knihovnické příručce⁹. Výzkum však pokračuje dále až do současné doby a předkládaná disertační práce tak kromě původních výsledků diskutuje i novější data a trendy z dat patrné.

Klíčovou veličinu pro stanovení hodnoty a efektivnosti služeb knihovny jako celku představuje odpověď na dvojici otázek:

Když zvážíte výpůjčky či další informace, které jste získal/a při vaší poslední návštěvě, ušetřila vám MKP peníze?

[Pokud ano] Kolik korun vám MKP takto ušetřila?

Průměrná hodnota odpovědí při výzkumu v roce 2012 (který zkoumal vzorek 2 227 respondentů) představovala 742 Kč, což umožnilo stanovit efektivnost MKP následujícím způsobem:

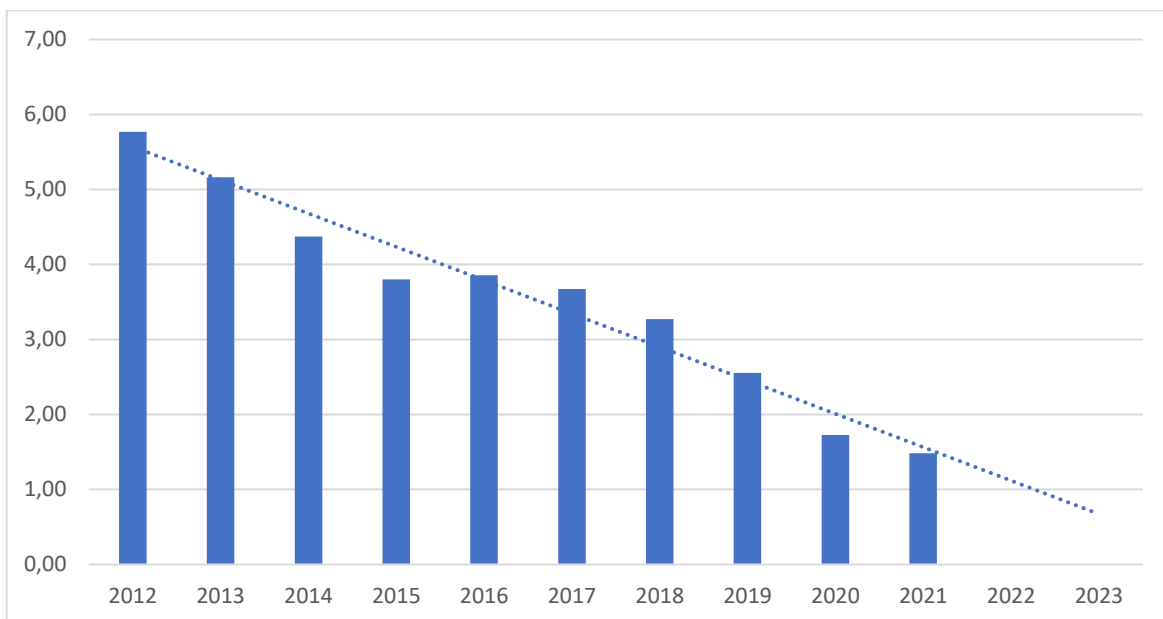
$$ROI = \frac{\text{Počet návštěv knihovny za rok} \times 742 \text{ Kč}}{\text{Roční hodnota nákladů na provoz knihovny}} \cong 5,77$$

Je tedy možno učinit závěr, že každá koruna vynaložených veřejných zdrojů byla činností MKP transformována do benefitu v hodnotě 5,77 Kč.

VB následujících letech je však možné sledovat výrazný pokles této hodnoty, který má charakter stabilního sestupného trendu, jak ilustruje následující graf:

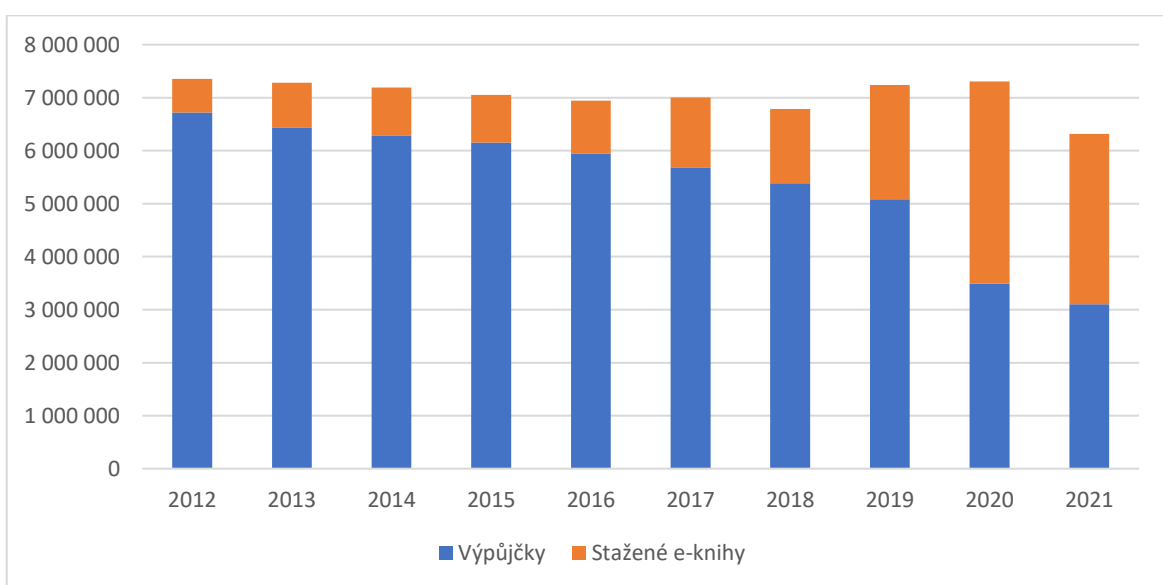
⁸ Stejskal, et al., 2013

⁹ Řehák, et al., 2013

Obrázek 1 – ROI 1.0 MKP v letech 2012 až 2023

Podle autora však tento výpočet nelze interpretovat jako dramatický pokles efektivity služeb knihovny, daleko spíše jako dramatický pokles použitelnosti původní metodologie postavené na ocenění služeb knihovny jako celku úsporou uživatelských nákladů návštěvy knihovny s využitím výpůjčních a/nebo studovenských služeb. Ve zkoumaném období totiž došlo v případě MKP k výrazné proměně portfolia služeb, a zatímco v roce 2012 bylo snad možné zanedbat benefit online služeb, v roce 2021 je to již zcela vyloučené, jak kupříkladu dokládá následující graf zachycující poměr výpůjček klasických dokumentů a stažených e-knih :

Obrázek 2 – Srovnání fyzických výpůjček a stažených e-knih v MKP v letech 2012 až 2021

Autor tak dochází k následujícím odpovědím na první dvě výzkumné otázky:

- **RQ1: Jak je možné v podmínkách českých veřejných knihoven zhodnotit efektivnost knihovny jakožto veřejné služby (ROI 1.0)?**
- **RQ2: Je efektivnost knihoven konstantní, nebo podléhá systematickému trendu?**

Původní metodologie z roku 2012 představuje solidní základ pro konzervativní výpočet hodnoty služeb, které jsou vázány na registrovanou fyzickou návštěvu čtenáře v knihovně; typicky spojenou s využitím výpůjčních služeb. Nezachycuje však jiné služby, zejména služby poskytované on-line vzdáleným přístupem. Zatímco v roce 2012 bylo toto omezení zanedbatelné, v současnosti je již nepřijatelné. Proto je třeba metodiku výpočtu ROI 1.0 rozšířit o metody zkoumání benefitu dalších služeb.

Výzkumy úspory uživatelských nákladů vzniklých jednou návštěvou knihovny neodhalily žádný významný trend. Nejvyšší hodnota 742 Kč byla získána hned při prvním průzkumu v roce 2012, nejnižší ve výši 575 Kč pak hned v následujícím průzkumu v roce 2015. V následujících letech 2016 až 2021 pak tato výše kolísala mezi hodnotami 604 Kč (v roce 2016) a 662 Kč (v roce 2018).

Pokud však vnímáme efektivnost nikoliv jako jedno číslo, ale jako komplexní fenomén, lze s jistotou říct, že dochází k výrazné proměně faktorů, které efektivnost knihovny ovlivňují.

Výzkum efektivity absenční výpůjčky

Další část práce zachycuje snahu určit efektivnost jedné vybrané služby (ROI 2.0), konkrétně absenční výpůjčky. Shrnuje výsledky samostatného průzkumu navazujícího na průzkum hodnoty knihovny jako celku. V tomto případě nebyla použita otázka na úsporu uživatelských nákladů, ale modifikovaná WTP¹⁰ otázka, jejíž scénář přenesl rozhodovací proces o ochotě platit za výpůjčku do hypotetického komerčního prostředí soukromého antikvariátu, aby tak byl omezen vliv tzv. protestních hlasů od respondentů, kteří nepovažují za přijatelné platit službu v knihovně.

Pro výpočet efektivity konkrétní služby lze pro určení hodnoty benefitu služby vedle kontingentního oceňování s výhodou využít kupříkladu metodu nalezení tržně oceněného statku, který z pohledu uživatele představuje optimální komerční substituci služby knihovny¹¹. Kupříkladu v případě absenční výpůjčky je takovou substitucí zakoupení příslušného titulu a po přečtení jeho následný odprodej antikvariátu.

Dále je v této části zevrubně diskutována otázka rozpočítávání celkových nákladů knihovny na jednotlivé služby či segmenty služeb, jejichž taxonomie je v textu rovněž popisována.

Pokud nejsou náklady jednotlivé služby samostatně sledovány v účetnictví, představuje možnou cestu rozpočítání nákladů knihovny na jednotlivé služby. Nejvýznamnějšími nákladovými položkami bývají náklady personální a náklady na prostory knihovny. Personální náklady lze rozpočítat podle časových snímků zaměstnanců, rozpočtení nákladů na prostory pak vyžaduje pasportizaci prostor knihovny, kdy jsou stanoveny jednotlivé zóny, jejich rozloha a funkční určení. Náklady, které není možné rozpočítat jinak (režie) je pak adekvátní alikvotně rozpočítat podle nákladů, které byly hodnověrně určeny.

Výše uvedenými postupy pak byly stanoveny v případě MKP náklady jedné absenční výpůjčky v roce 2012 ve výši přibližně 37,40 Kč. Průměrná hodnota absenční výpůjčky

¹⁰ Willingness to Pay, tedy ochota platit je standardní formou dotazování v kontingentním oceňování. Viz např. Aabø (2004) a další.

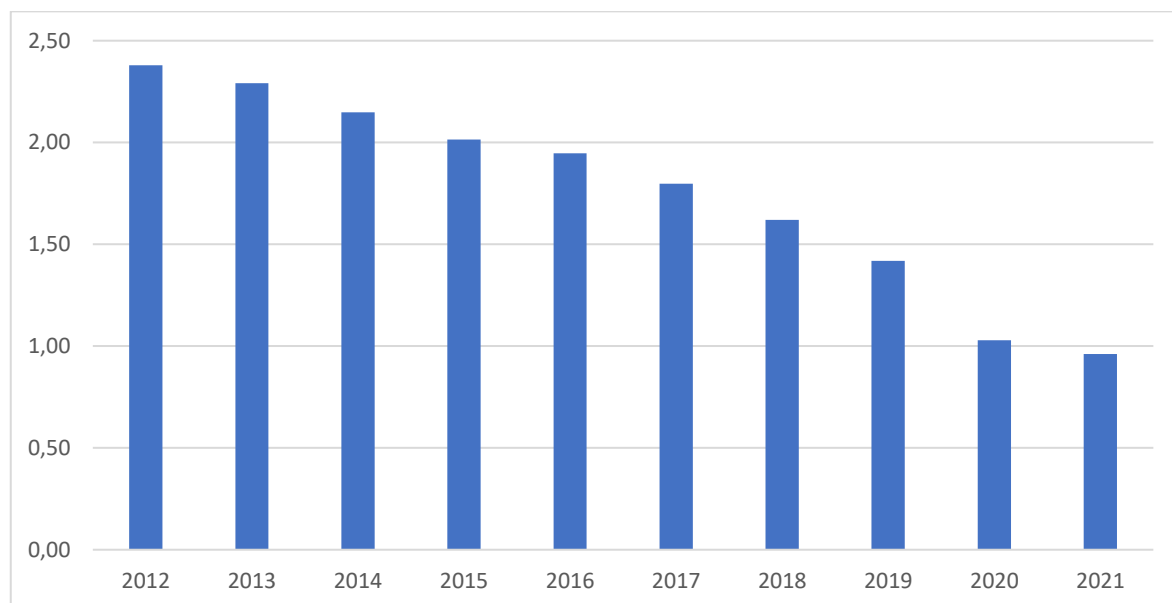
¹¹ Viz např. Driscoll & Fleeter (2006)

v MKP v roce 2012 stanovená metodou tržního substitutu ve výši přibližně 90 Kč tak představovala zhruba 241 % nákladů na tuto výpůjčku.

Průměrná hodnota absenční výpůjčky stanovená v roce 2012¹² metodou WTP pak činila 66 Kč, tedy přibližně 176 % nákladů na tuto výpůjčku. Další šetření v následujících letech určila zhruba stagnující trend této hodnoty. Zkoumání benefitu výpůjčky v dalších letech pak odhalilo, že subjektivně vnímaná hodnota výpůjčky stanovená metodou WTP zůstává zhruba konstantní:

	Rok 2013	Rok 2015	Rok 2016	Rok 2018	Rok 2019	Rok 2020
Počet responsí	7 195	6 857	2 840	20 540	13 542	12 995
1. kvartil	10 Kč	10 Kč	1 Kč	5 Kč	1 Kč	10 Kč
2. kvartil (medián)	40 Kč	40 Kč	30 Kč	50 Kč	30 Kč	50 Kč
Arit. průměr	66 Kč	62 Kč	56 Kč	64 Kč	62 Kč	66 Kč
3. kvartil	100 Kč	70 Kč	50 Kč	100 Kč	100 Kč	100 Kč

Oproti tomu ve stejném období došlo k významnému nárůstu nákladů knihovny jako celku. Lineárně klesající trend podílu hodnoty výpůjčky na těchto nákladech ilustruje následující graf:

Obrázek 3 – Graf benefitu výpůjček v MKP 2012 - 2021

¹² Vztaženo z dat z počátku roku 2013

Autor tedy v této části práce odpovídá na výzkumnou otázku:

- **RQ3: Jaké jsou nejdůležitější vstupní parametry pro výpočet efektivnosti konkrétní služby a jakým způsobem je zjistit?**

Nejdůležitějšími vstupními parametry pro výpočet efektivnosti konkrétní služby tedy jsou celková hodnota benefitu té které služby a celkové náklady na její provozování. Hodnotu benefitu lze dobře zjistit buď pomocí přímých metod, tedy dotazováním uživatelů a případně i neuživatelů služby, přičemž lze s výhodou využít metodologii kontingentního oceňování. Alternativně je možno benefit zjišťovat nepřímo, nalezením tržně oceněného substitutu, který je nejlepší možnou náhradou z pohledu uživatele.

Pro zjištění nákladů na provozování služby je třeba se opřít o dobře vedené účetnictví knihovny. Pokud není služba samostatně analyticky sledována v účetnictví, jsou klíčovými položkami osobní náklady, které je možné rozpočítat na základě časových snímků, a náklady na prostory, které je možné rozpočítat pomocí mapování (pasportizace) prostor.

Výzkum efektivity poskytování e-knih

Další část práce využívá předchozí výsledky výpočtu efektivity absenční výpůjčky pro porovnání se službou zpřístupňování e-knih publikovaných knihovnou. Na základě výzkumu uskutečněného v letech 2019 až 2021 (primárně vedeného V. Vojtíškem) je možné zformulovat tezi, že pro přibližně jednu třetinu aktivních čtenářů knihovny je poskytování e-knih relevantní službou. Tu lze tudíž považovat za určitých okolností za možnou substituci klasických absenčních výpůjček.

Data zpracovávaná v této části jsou převážně vztažena k roku 2019, případně chybějící údaje jsou dopočítávány poměry získanými v předchozích výzkumech a kalkulacích.

V rámci pokračujícího výzkumu je od roku 2019 zjišťována nejen hodnota WTP absenční výpůjčky, ale i hodnota WTP (opět přenesená do komerčního prostředí) poskytnuté e-knihy. Takto získaná hodnota 150 Kč je dokonce podstatně vyšší, než analogická hodnota absenčních výpůjček, je ovšem nutné vzít v potaz, že se jedná o jiný vzorek čtenářů. Přinejmenším ale lze věrohodně tvrdit, že hodnota obou služeb je srovnatelná, což potvrzuje i srovnání hodnot metodou substituce tržně oceněným statkem ve výši 104,60 Kč.

Pokud je hodnota absenční výpůjčky a poskytnuté e-knihy obdobná, lze porovnat efektivnost obou služeb pouze srovnáním nákladů na jednotku poskytnuté služby, tedy na jednu primární absenční výpůjčku či stažení e-knihy.

V roce 2019 MKP vynaložila na poskytování e-knih přibližně 7,64 milionu Kč v témže roce bylo z e-knihovny staženo 2 157 962 e-knih, což představuje náklady ve výši přibližně 3,54 Kč na jedno stažení.

Oproti tomu náklady na 3 793 485 primárních absenčních výpůjček autor odhaduje na základě podílu stanoveného v roce 2012 na 263 082 480 Kč, tedy 69,35 Kč na jednu výpůjčku.

Autor tedy předkládá následující odpověď na čtvrtou výzkumnou otázku:

- **RQ4: Jak vychází porovnání efektivity absenční výpůjčky jako typického představitele tradičních služeb knihovny s možnou substitucí**

ve formě poskytování e-knih (ROI 2.0)

Poměr ROI e-knihy a ROI primární absenční výpůjčky vychází na základě shora uvedených výpočtů 19,59, lze tedy říci, že vydávání e-knih bylo zhruba dvacetkrát efektivnější službou, než primární absenční výpůjčky.

Zároveň je ale třeba upozornit na to, že v roce 2019 pouze 32 % čtenářů MKP využilo alespoň jednu e-knih v roce a že tedy pravděpodobně pro 68 % čtenářů není poskytnutí e-knihy náhradou za službu absenčního půjčování.

POUŽITÁ LITERATURA

AABØ, Svanhild, 2004. *The Value of Public Libraries: A Methodological Discussion and Empirical Study Applying the Contingent Valuation Method* [online]. Oslo: University of Oslo [cit. 2022-01-31]. Dostupné z:

https://www.researchgate.net/publication/35884440_The_value_of_public_libraries_A_methodological_discussion_and_empirical_study_applying_the_contingent_valuation_method. Thesis submitted for the degree of Dr. Polit., Department of Media and Communication, University of Oslo, May 2004.

ČSN ISO 11620 (01 0143), 1999. *Informace a dokumentace - Ukazatele výkonnosti knihoven.: česká technická norma*. Praha: Český normalizační institut, 55 s.

GRIFFITHS, José-Marie, Donald W KING, Christinger TOMER, Thomas LYNCH a Julie HARRINGTON, 2004. *Taxpayer Return on Investment in Florida Public Libraries: Summary Report: September 2004*. Prepared for State Library and Archives of Florida, 47 s. Dostupné také z:

<https://cefa.fsu.edu/sites/g/files/imported/storage/original/application/19565558cdcebf1df3c8f7530352864a.pdf>

GRIFFITHS, José-Marie, Donald W. KING, Christinger TOMER, Matt HERBISON, Scott BEACH a Janet SCHLARB, 2004. *A Study of Taxpayer Return on Investment (ROI) in Florida Public Libraries: Detailed Results & Study Methods Part II* [online]. In: . [2004] [cit. 2022-01-16]. Dostupné z: <http://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.184.6818&rep=rep1&type=pdf>

ISO 11620:2014(E), 2014. *Information and documentation - Library performance indicators: Information et documentation - Indicateurs de performance des bibliothèques*. Third edition. Switzerland: ISO, 55 s., 100 s.

ISO 16439:2014(E), 2014. *Information and documentation - Methods and procedures for assessing the impact of libraries: Information et documentation - Méthodes et procédures pour évaluer l'impact des bibliothèques*. Switzerland: ISO, 55 s., 82 s.

MASON, Randall, 2002. *Assessing Values in Conservation Planning: Methodological Issues and Choices* [online]. In: DE LA TORRE, Marta, ed. The Getty Conservation Institute, s. 26 [cit. 2022-01-15]. Dostupné z:

https://www.getty.edu/conservation/publications_resources/pdf_publications/pdf/assessing.pdf

ŘEHÁK, Tomáš, Ondřej ČERNÝ, Pavel ČERNÝ, et al., 2013. *Neocenitelné služby knihovny a jak je ocenit*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 103 s. : il. ; 21 cm. ISBN 978-80-7478-413-2.

SARACEVIC, T a P. B KANTOR, 1997. Studying the value of library and information services. Part I. Establishing a theoretical framework. *Journal of the American Society for Information Science* [online]. New York, NY: John Wiley, **48**(6), 527-542 [cit. 2022-01-23]. ISSN 0002-8231. Dostupné z: doi:10.1002/(SICI)1097-4571(199706)48:6<527::AID-ASI6>3.0.CO;2-W

SARACEVIC, Tefko a Paul B KANTOR, 1997. Studying the value of library and information services. Part II. Methodology and taxonomy. *Journal of the American Society for Information Science* [online]. Washington, D.C: Wiley Subscription Services, Inc., A Wiley Company, **48**(6), 543-563 [cit. 2022-01-23]. ISSN 0002-8231. Dostupné z: doi:10.1002/(SICI)1097-4571(199706)48:6<543::AID-ASI7>3.3.CO;2-O

STEJSKAL, Jan, Beáta MIKUŠOVÁ MERIČKOVÁ, Petr HÁJEK, et al., 2013. *Měření hodnoty veřejných služeb: (na příkladu veřejných knihoven)*. Praha: Wolters Kluwer ČR. ISBN 978-80-7478-412-5.

Zákon č. 257/2001 Sb., o knihovnách a podmínkách provozování veřejných knihovnických a informačních služeb (knihovní zákon): ve znění Zákona č. 261/2021 a předchozích předpisů, 2001. Praha. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2001-257>

ODBORNÁ A PUBLIKAČNÍ ČINNOST AUTORA

2002 až dosud	Ředitel, Městská knihovna v Praze
2003 až dosud	Člen, Ústřední knihovnická rada, Ministerstvo kultury ČR
2003 až dosud	Člen rady, Sdružení knihoven ČR
2006 až dosud	Lektorská a přednášková činnost, ÚISK FF UK, KISK FF MU, FES Univerzity Pardubice, Sdružení knihoven ČR, Svaz knihovníků a informačních pracovníků, Unie zaměstnavatelských svazů a další.
2014 až dosud	Koordinátor, Praha – město literatury, mezinárodní síť kreativních měst UNESCO
2015 až dosud	Předseda, Sdružení knihoven ČR
2017 až dosud	Člen programového výboru, mezinárodní seminář CASLIN
2020 až dosud	Předseda, Garanční rada Národní knihovny ČR, Ministerstvo kultury ČR

ŘEHÁK, Tomáš, Ondřej ČERNÝ, Pavel ČERNÝ, et al., 2013. Neocenitelné služby knihovny a jak je ocenit. Praha: Wolters Kluwer ČR, 103 s. : il. ; 21 cm. ISBN 978-80-7478-413-2.

STEJSKAL, Jan, Beáta MIKUŠOVÁ MERIČKOVÁ, Petr HÁJEK, [Tomáš ŘEHÁK,] et al., 2013. *Měření hodnoty veřejných služeb: (na příkladu veřejných knihoven)*. Praha: Wolters Kluwer ČR. ISBN 978-80-7478-412-5.

ŘEHÁK, Tomáš. Jak moc se vyplatí knihovna? *Moderní obec* 2016(9), 46-47.

ŘEHÁK, T.: Knihovna se vyplatí. Každá? *Veřejná správa*. 2016(15), 12.

STEJSKAL, Jan, Beáta MIKUŠOVÁ MERIČKOVÁ a Tomáš ŘEHÁK. Efektivita služeb poskytovaných veřejnými knihovnami - případová studie České republiky. *ITLib - Informačné technológie a knižnice*. 2016(3), 50-56

STEJSKAL, Jan, Petr HÁJEK a Tomáš ŘEHÁK. The Economic Value of Book Loans – The Case of the Municipal Library of Prague. *Libri - International Journal of Libraries and Information Studies*. [cit. 2022-01-14] Dostupné z: <https://www.degruyter.com/document/doi/10.1515/libri-2016-0057/html>

ŘEHÁK, Tomáš a kol. Rentabilní knihovna? *Knihovnický zpravodaj Vysočina* [online]. 2016, **16**(2) [cit. 2016-12-13]. ISSN 1213-8231. Původně dostupné z: <http://kzv.kkvysociny.cz/archiv.aspx?id=1930&idr=16&idci=49>.

STEJSKAL, Jan, Petr HÁJEK a Tomáš ŘEHÁK, 2019. The economic value of library services for children: The case of the Czech public libraries. *Library & information science research* [online]. Elsevier, **41**(3), 100963 [cit. 2022-01-14]. ISSN 0740-8188. Dostupné z: doi:10.1016/j.lisr.2019.100963